

НОВИ САД - На данашњи дан 1923. године умро је српски политичар и публициста Стојан Протић, један од твораца Радикалне странке, први председник владе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Издавао је и уређивао часопис "Дело" и лист "Одјек". Дела: "О Македонији и Македонцима", "Срби и Бугари у Балканском рату", "Албански проблем и Србија и Аустро-Угарска", "Тајна конвенција између Србије и Аустро-Угарске".

1492 -Шпански морепловац Кристифор Колумбо открио је Кубу на првом путовању преко Атлантика и прогласио је поседом Шпаније.

1704 -Умро је енглески филозоф Џон Лок, један од утемељивача емпиризма. Оспоравао је теорију о урођеним идејама и принципима и успоставио начело да нема ничег у разуму што претходно није прошло кроз чула и да све идеје којима разум оперише потичу из искуства. Као политички филозоф залагао се за верску толеранцију, ограничење владарске моћи и законску заштиту индивидуалних права и слобода. Снажно је утицао на филозофе емпиричаре и теоретичаре либералног друштва и грађанске државе. Дела: "Оглед о људском разуму", "Писма о толеранцији", "Две расправе о влади", "Васпитање".

1716- Умро је српски поморац и математичар Марко Мартиновић. Родом је био из Пераста у Боки Которској. Постао је руски кнез, стручњак за хидроградњу и бродоградњу. Као наставник Поморске академије у Венецији подучавао је и младиће из Русије примљене на молбу цара Петра Великог. У родном месту је руководио једном од најстаријих поморских школа на Јадрану. Аутор је једне расправе о градњи бродова, која је била посвећена Мартиновићевом ученику Дмитрију Галицину.

1746- Перуански градови Лима и оближњи Каљао разорени су у земљотресу који је усмртио најмање 18.000 особа.

1836- Проглашена је федерација Перуа и Боливије.

1886- На острву Бидл у Њујоршкој луци председник САД Гровер Кливленд открио је Статуу слободе, поклон Француске, коју је израдио Фредерик Огист Бартолди.

1891- У Јапану је у земљотресу на највећем острву Хоншу погинуло најмање 10.000 особа.

1914- Рођен је амерички микробиолог Џонас Едвард Салк, који је 1953. пронашао вакцину против дечје парализе, епохално откриће које је на минимум смањило опасност од опаке болести.

1915- Повлачећи се са српском војском у Првом светском рату, самоубиство је извршио српски писац Милутин Ускоковић, аутор у чијим су делима присутни и романтизам и модерно схватање света. Завршио је права у Београду и докторирао у Женеви. Покушао је да створи београдски друштвени роман, али је више приказивао унутрашња стања интелектуалаца него комплексну слику времена. Дела: романи "Дошљаци", "Чедомир Илић", збирка приповедака "Кад руже цветају", "Под животом", " Vitae fragmenta ".

1918- После распада Аустро-Угарске у Првом светском рату, у Прагу је Национални комитет прогласио преузимање власти и убрзо је створена Чехословачка под председником Томашем Масариком.

1919- У САД је ступио на снагу закон о прохибицији, којим је забрањена продаја пића с више од пола процента алкохола.

1922- Краљ Италије Виторио Емануеле II понудио је мандат за састав владе Мусолинију, пошто је из Напуља започео "Марш на Рим" око 30.000 "црнокошуљаша". Мусолини је два дана потом образовао владу.

1924 - Рођен је српски тренер Александар Николић, творац супериорне југословенске школе кошарке, најзначајнији стручњак европске кошарке у 20. веку. Кошарку је почео да

игра 1946. и наступао је за више екипа укључујући "Црвену звезду" и "Партизан", за југословенски национални тим одиграо је 11 утакмица, а 1951. постао је тренер репрезентације Југославије, којој је донео прве медаље 1961. на европском и 1963. на светском првенству и титуле првака Европе 1977. и света 1978. Због огромних заслуга за кошарку 1998. је уврштен у "Кућу славних" у америчком граду Спрингфилд, колевци кошаркашке игре.

1932- Рођен је кипарски државник Спирос Кипријану, први шеф дипломатије после стицања независности Кипра 1960. Шеф државе постао је 1977. после смрти председника архиепископа Макариоса III .

1940- Италија је почела напад на Грчку, под изговором да Грчка намерава да нападне Албанију, тада италијанску колонију. Грци су у противофанзиви, која је трајала целе зиме, продрли дубоко у Албанију и нанели противнику озбиљне поразе, али кад је у рат на Балкану ушла Немачка у једном налету су окупиране и Југославија и Грчка априла и маја 1941.

1962- Совјетски лидер Никита Хрушчов саопштио је да је наредио повлачење ракета које су требале да буду постављене на Куби, после чега је председник САД Џон Кенеди саопштио да ће обуставити блокаду тог карибског острва, чиме је спласнула напетост у односима Москве и Вашингтона и отклоњена опасност избијања светског сукоба.

1992- Копредседници Женевске конференције о претходној Југославији Сајрус Венс и лорд Дејвид Овен објавили су предлог уставног уређења Босне и Херцеговине, према којем би она била децентрализована и подељена на 7 до 10 аутономних региона.

1995- У пожару који је избио у метроу главног града Азербејџана Бакуа погинуло је најмање 289 особа.

2002 -Исламски терористи убили су америчког дипломату Лоренса Фолија близу куће у којој је живео у јорданској престоници Аман, што је било прво убиство једног западног дипломате у Јордану.

2005- Умро је српски позоришни, филмски и телевизијски глумац Љубомир Љуба Тадић. Дебитовао је на сцени крагујевачког театра "Јоаким Вујић" 1944. Студирао је на глумачкој академији у Београду. Широког дијапазона, снажне емотивности и темперамента, одиграо је стотине улога. Освојио је многобројна национална позоришна и филмска признања, међу којима и две награде за животно дело - "Добричин прстен" у области театра и "Павле Вуисић" за филмску уметност.

2007- Коалиционе снаге предвођене америчким војницима убиле су око 80 талибана током шесточасовне борбе на југу Авганистана. Борба се водила код града Муса Кале, који контролишу Талибани, у провинцији Хелманд, највећем центру за производњу опијума у свету. Талибани су преузели Муса Кале четири месеца након што су га напустили британски војници на основу мировног договора да се одговорност за безбедност препусти локалним старешинама.

2008- Око 180 особа је изгубило живот, док је више од 10.000 остало без домова, после обилних поплава које су погодиле Јемен, саопштио је Високи комесаријат за избеглице (УНХЦР). Највише су погођене југоисточне провинције Хадрамаут и Махра, при чему је поремећено снабдевање струјом, путеви, телефонске линије као и мрежа за снабдевање водом,

2013- Умро је Александар Тијанић, новинар. Био је главни уредник часописа Интервју, директор телевизије Политика и БК телевизије. Од 1994. до 1996. је министар информисања у Влади Србије. Генерални директор Радио телевизије Србије био је од 2004. до смрти.

(Танјуг)